

В. Д. Бондаренко, Е. М. Різун

Лісова станція

ЛІСОВА СТАЦІЯ Станція (від лат. *statio* – місце) – частина місця перебування виду, яка відрізняється своєрідними екологічними умовами, необхідними для його існування, і використовується ним або в обмежений період (сезон, частина доби), або для певних цілей (живлення, розмноження тощо). Кожен вид має специфіч. набір стацій. Загалом станція є елементом внутр. структури видового ареалу (ареалу популяції). Іноді в терміни, що мають відношення до простор. організації існування виду (зокрема «станція», «біотоп», «місце оселення» та ін.), вчені вкладають різний зміст. Це ускладнює взаєморозуміння між фахівцями, особливо якщо вони належать до різних наук. шкіл чи працюють з давнішими літ. джерелами, де, напр., ототожнено поняття «станція» і «місце оселення», «станція» і «біотоп». Для однозначності поняття «станція» прийнято користуватися вищенаведеним його визначенням. Варто відрізнити також потенційні стації (з певних причин зовсім або деякий період, інколи тривалий, не використовуються). У [лісівництві](#) стацією вважають тип лісу або його частину, представлену конкрет. деревостаном. Напр., свіжа грабова діброва або молодняк свіжої грабової діброви. Загалом у лісівництві поняття «Л. с.» використовують насамперед у термінології, що стосується ліс. ентомології, біології мислив. тварин, [лісомисливського господарства](#), *мисливства*. Нині детально досліджено сезонні зміни Л. с. малими і великими ліс. тваринами, а також проблеми, що виникають у зв'язку з цим (пошкодження лісостанів, лісопродукції, будівель тощо). Сезонні зміни Л. с. тісно пов'язані зі змінами сезон. режиму живлення тварин. Ентомологи, характеризуючи Л. с. комах, аналізують умови середовища під наметом лісу. При цьому констатують, що у різних фазах розвитку комах вимоги до умов середовища у них, як правило, змінюються, це зумовлює їхню динамічність у лісі, постійні переміщення і мозаїчність розподілу в лісостанах. Знання стаціал. розподілу окремих видів комах у лісостанах дає можливість швидко виявити осередки їхнього поширення, вести постійні спостереження за чисельністю і переміщенням та корегувати чисельність, застосовуючи лісогосп. заходи, які змінюють умови проживання. Стації комах поділяють на закриті, перехідні (напівзакриті), відкриті. Осн. показником для поділу є гідрорежим типу лісу. До закритих типів відносять ялин., соснові і дрібнолистяні ліси, а також парк. зони. Для лісів характер. високий рівень запасів ґрунт. вологи, його коливання тут значно менші, ніж на відкритих місцях (на луках, полях тощо). Відсоток затримання опадів кроною ялин. лісу фактично постійний; на відміну від ялин. лісів, у

соснових незаболочених присут. інтенсив. процес випаровування, оскільки крона сосен практично не затримує вологі. Під наметом дрібнолистяного лісу швидко розвивається ялин. підріст і з часом витісняє дрібнолистяні породи, такі стації вважають тимчасовими. До перехід. (напівзакритих) стацій ентомологи відносять верхові, перехідні і низинні болота, вільхові і вербові чагарник. зарості. Відкриті стації – зруби, ділянки лісовідновлення, луки, с.-г. угіддя. У мисливствознавстві оптимальними для глухаря і тетерева вважають свіжі та вологі соснові і ялин. бори й субори, а також складні вологі субори. У тетеревів сезонні зміни стацій відбуваються після утворення зимових зграй, коли вони переселяються в місця зимової концентрації – досягаючі і стиглі рідкостійні березняки, особливо серед ліс. лук. Для орябків і вальдшнепів оптимальні умови у мокрих склад. суборах. Характер. стаціями тетерева є заболочені берез. ліси, вальдшнепа – вільхові та дубові ліси, похідні березняки, осичники. Серед ратичних тварин сезонна зміна стацій найхарактерніша для лося. Восени лосі переміщуються з листяних і мішаних хвойно-листяних лісів у великі соснові ліс. масиви, які стають для них місцем зимівлі. У чистих соснових і ялин.-соснових лісах місцями зимової концентрації лосів, оленів і козуль є соснові молодняки 1–2-х класів віку, диких свиней – сосняки і березняки різних класів віку. У мішаних ялин.-листяних лісах місцями зимівлі лосів стають соснові молодняки 1–2-х класів віку, зимові зруби осичників; козуль та оленів – досягаючі і стиглі дубняки в роки врожаю жолудів та зимові зруби осичників; диких свиней – лісостани чорної вільхи, дубняки в роки врожаю жолудів, ялинники. Лосі часто оселяються у березняках і ялинниках 5-го і старших класів віку; олені й козулі – в дубняках, ясенниках, березняках, осичниках і ялинниках різних класів віку, а також чорновільшанниках; дикі свині – у ялинниках різних типів 2–4-х класів віку. Ін. лісостани та мислив. угіддя ратичні тварини відвідують рідко. На літні стації лосі повертаються у березні.

Рекомендована література

1. Воронцов А. И. Лесная энтомология: Учеб. 3-е изд. Москва, 1975;
2. Бондаренко В. Д. Біотехнія: Навч. посіб. Ч. 1. Л., 1998;
3. Кучерявий В. П. Екологія. Л., 2001;
4. Артамонов С. Д. Особенности использования некоторых экологических терминов в диптерологии // Чтения памяти А. Куренцова. Владивосток, 2005. Вып. 16;
5. Романов В. С., Козлов П. Г., Падайга В. И. Охотоведение: Учеб. Минск, 2005.

Бібліографічний опис:

Лісова станція / В. Д. Бондаренко, Е. М. Різун // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-55663>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).